

Het deel van de slogan 'decentraal wat kan' werkt de VROM-raad uit in de volgende drie aanbevelingen.

Voorzie de decentrale overheden van instrumenten en middelen

Om zorgen over de uitvoeringskracht en doorzettingsmacht van decentrale overheden weg te nemen, meent de raad dat de decentralisering gepaard moet gaan met betere instrumenten en ondersteuning. Alleen dan kunnen de decentrale overheden ook daadwerkelijk hun nieuwe taken oppakken. Het gaat hierbij om een wettelijk instrumentarium ter verbetering van de uitvoeringspraktijk. Ook gaat het om het bevorderen van de kwaliteit van het lokaal en regionaal bestuur en het ambtelijk apparaat. Decentrale overheden zullen bovendien over voldoende middelen moeten kunnen beschikken om hun taken waar te maken. Dit vergt een verdere decentralisatie en ophoging van rijksmiddelen.

Ontwikkel expertise die past bij de nieuwe rollen en samenwerking

Marktpartijen geven aan dat bij overheden vaak vergeefs gezocht wordt naar deskundigen in ontwerp en projectmanagement. Deels door veranderingen in de organisatie (kanteling naar de burger), deels door nieuwe rollen is er een gemis aan onder meer ontwerpers, proces- en trajectmanagers, regisseurs, stedenbouwkundigen en dergelijke. Niet alleen het Rijk, ook de decentrale overheden dienen te investeren in hun eigen inhoudelijke en procesexpertise.

Investeer in de nieuwe verhoudingen

De onderlinge afhankelijkheden tussen overheid, markt en maatschappelijke organisaties zullen steeds sterker toenemen. Het is daarom noodzakelijk dat relaties actief worden onderhouden. De raad vindt het van belang dat de minister van VROM actief naar buiten treedt, partijen aanspreekt op hun verantwoordelijkheden en waar nodig met raad en daad de helpende hand biedt. De slogan 'decentraal wat kan, centraal wat moet' geeft onvoldoende aan dat de uitvoering van het ruimtelijke beleid een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle partijen is.

Het complete advies kunt u bestellen of downloaden via www.vromraad.nl

VROM-raad
Oranjevuitensingel 6
Postbus 30949 – IPC 105
2500 GX Den Haag

T (070) 339 15 05
F (070) 339 19 70
E vromraad@minvrom.nl
I www.vromraad.nl

in vogelvlucht

VROMRaad

Advies 051

Ruimte geven, ruimte nemen

Voorstellen ter verbetering van de uitvoering van het ruimtelijk beleid



advies 051

Advies over uitvoering 'Ruimte geven, ruimte nemen'

De uitvoering van het ruimtelijk beleid in Nederland staat onder druk. Plannen komen niet of laat ten uitvoer. Er wordt te weinig gerealiseerd en wat wel wordt gerealiseerd heeft vaak niet de gewenste kwaliteit. De minister van VROM heeft de afgelopen jaren hard gewerkt aan nieuw beleid, nieuw instrumentarium en nieuwe verantwoordelijkheidsverdelingen om deze problemen het hoofd te bieden. Velen maken zich desondanks zorgen en richten hun pijlen op het nieuwe beleid of op het nog vast te stellen nieuwe instrumentarium. De VROM-raad deelt deze zorgen, maar vindt het nu niet zinvol om het beleid nogmaals ter discussie te stellen. Met de vaststelling van de *Nota Ruimte* in de Eerste Kamer op 17 januari is de beleidsronde immers achter de rug. De raad richt zich liever op de volgende ronde, die van de uitvoering.

Sturing op uitvoering

Sturing op uitvoering van ruimtelijk beleid vindt plaats in een complex netwerk van overheden, markt en samenleving. In dit netwerk, waarin Europa steeds belangrijker wordt, werken de partijen op een nieuwe manier samen, vanuit telkens wisselende posities en op verschillende schaalniveaus. Sturing is in de *Nota Ruimte* uitgewerkt aan de hand van de slogan 'decentraal wat kan, centraal wat moet'. Deze uitwerking maakt echter nog onvoldoende duidelijk wat men bij de uitvoering van elkaar mag of moet verwachten. De raad meent dat de Minister daar meer duidelijkheid over moet geven. 'Decentraal wat kan' betekent: **ruimte geven!** Duidelijk moet zijn welke ruimte de partijen krijgen, wat er van hen verwacht wordt en hoe het Rijk hen daarbij helpt. Tegelijkertijd moet duidelijk zijn welke ruimte het Rijk hierbij zelf inneemt. 'Centraal wat moet' betekent: **ruimte nemen!** Welke zaken worden centraal geregeld? Wat staat er op de nationale ruimtelijke agenda en waar geeft het Rijk geld aan uit?

Aanbevelingen

De raad werkt het principe 'centraal wat moet' uit in vijf punten waarop de minister van VROM actiever de ruimte moet nemen.

Neem de regie

De raad maakt zich grote zorgen over de groei van sectorale en Europese regelgeving die steeds vaker (onnodig) de uitvoering van ruimtelijke projecten vertraagt en blokkeert. De minister van VROM dient in de ogen van de raad de regie op alle ruimtelijk relevante regelgeving te voeren. Nieuw hierbij is dat het Rijk met de opkomst van

Europa een 'middenpositie' heeft gekregen, en dat de regie vanuit deze nieuwe middenpositie moet worden gevoerd. Omdat een (te) rigide toepassing van sectorregels maatwerk in de ruimtelijke ordening onmogelijk maakt, moet een regierol bovendien bewerkstelligen dat de bovensectorale ruimtelijke afweging opnieuw in ere wordt hersteld.

Geef duidelijkheid over de rijksagenda

De regierol dient ook tot uitdrukking te komen in de regie van de minister van VROM op de rijksagenda voor het fysieke leefmilieu. Geef daar veel meer duidelijkheid over, voeg daar ook langetermijnvraagstukken aan toe en organiseer hier interdepartementaal commitment voor. Dit betreft onder meer vraagstukken die grens- en sectoroverschrijdend zijn, zoals klimaatverandering, zeespiegelstijging, waterberging, congestie in de Randstad, grootschalige stedelijke ontwikkelingen, bescherming en ontwikkeling van landschappen inclusief het Groene Hart. Leg ook nadrukkelijk uit op welke wijze de kwaliteitsborging feitelijk geregeld wordt.

Nieuwe 'checks and balances'

Het is erg belangrijk dat de minister van VROM de ontwikkeling van de nieuwe 'checks and balances' bewaakt en deze waar nodig versterkt, bijvoorbeeld met instrumenten uit het bedrijfsleven, zoals 'naming and shaming', het actief terugvorderen van subsidies en monitoring (onder andere met de Monitor Plancapaciteit).

Bewaak de continuïteit en kwaliteit op de lange termijn

Bij de nieuwe manier van samenwerken met andere actoren past een grotere rol voor marktpartijen. De VROM-raad vindt dit positief. De rijksoverheid dient zich wel te realiseren dat veel marktpartijen, en ook decentrale overheden, vanuit een korte- of middellange termijnperspectief opereren. De markt kent bovendien een sterke conjunctuurgevoeligheid. De raad acht het daarom van belang na te gaan op welke wijze, ook in minder voorspoedige tijden, continuïteit en kwaliteit op de lange termijn kunnen worden gewaarborgd. De rijksoverheid moet het 'anticyclisch-denken' agenderen, en waar nodig zelf het langetermijnperspectief behartigen.

Onderbouw de nieuwe sturingsfilosofie

Het 'hoe en waarom' achter de nieuwe sturingsfilosofie moet beter worden onderbouwd en uitgewerkt. Een coherente visie op de sturing is onmisbaar bij de behandeling van nieuwe wetgeving in de Kamer, bijvoorbeeld de nieuwe Grondexploitatiewet en Wro.

in vogelvlucht